

Nr 619.

Av herrar **Brädefors** och **Hagberg** i Luleå, i *anledning av Kungl. Maj:ts propositioner, nr 234, angående anslag till statliga beredskapsarbeten m. m. och, nr 235, angående anslag till bekämpande av arbetslösheten m. m.*

Propositionen räknar med att högst 120,000 arbetslösa skall finnas under kommande budgetår. Denna hypotes uppställes samtidigt som arbetslöshetskommissionens siffror utvisar en rapporterad arbetslöshet på över 170,000. Fackföreningarnas i propositionen publicerade statistik visar, att genomsnittligt 23.3 % av de till 10 anslutna — dessutom tillkommer SAC:s jämte vissa andra fackorganisationer — medlemmarna var arbetslösa, vars sakliga förutsättning belyses av minskningen av antalet arbetsansökningar vid den offentliga arbetsförmedlingen från 569 i januari 1933 till 560 arbetsansökningar per 100 lediga platser i januari 1934. Och den ställer i underlig belysning socialministerns konstaterande i samma proposition,

»att produktionen alltjämt ökas väsentligt mera än antalet arbetare och att man därför icke utan vidare kan beräkna, att produktionsförbättring och antalet nyanställda arbetare skola täcka varandra».

Sanningen torde vara den, kort sagt, att propositionens beräkningar över antalet arbetslösa under kommande år är rena spekulationen utan något underlag i verkligheten. Mycket tyder på att den rapporterade arbetslösheten kommer att bli åtskilliga tiotusental arbetslösa högre än regeringens »beräkning». Men därtill kommer ju det faktum, att den rapporterade arbetslösheten inte alls ger någon riktig bild av arbetslöshetens verkliga omfattning. Detta är en allmänt känd och omvittnad sak, som den nuvarande regeringen tidigare vid upprepade tillfällen framhållit. Så sent som i remissdebatten 1932 då den föreliggande redogörelsen för rapporterade arbetslösa uppvisade siffran 88,750 hävdade den nuvarande socialministern, att den verkliga arbetslösheten uppgick till 200,000. Med samma utgångspunkter skulle man ju för att använda socialministerns dåvarande beräkningsmetod vara tvungen att uppskatta arbetslösheten i dag till minst 400,000. Sannolikt rör sig den verkliga arbetslösheten kring siffran 300,000.

Regeringsförslagen visar att regeringen numera inte vill se den dolda arbetslösheten. De tiotusentals arbetslösa, som av olika anledningar inte kommer med i arbetslöshetsstatistiken, lämnar man utan vidare åt sitt öde. Sedan »minskar» man de rapporterade arbetslösas antal helt godtyckligt, utan något sakligt underlag, och framställer därefter sina yrkanden. Man skapar alltså ett utgångsläge, som inte har någon motsvarighet i verkligheten, om man undantar att det illustrerar den socialdemokratiska regeringens beslutsamhet att fortsätta den tidigare i detta land praktiserade arbetslöspolitiken.

Ifråga om effekten av regeringens arbetslöshetspolitik lämnar uppgifterna för löpande budgetår vissa hållpunkter för ett bedömande. Den högsta siffran »hjälppta» arbetslösa sedan de nya direktiven trätt i kraft utgör 69 % av de rapporterade arbetslösa (juli månad föregående år). Man uppnådde sålunda inte ens 1922 års toppsiffra, som utgjorde 76 %. När man nådde som högst hade man ännu nära 60,000 rapporterade arbetslösa, som inte erhöll någon som helst hjälp. Nära fem gånger så många som hela totalantalet arbetslösa 1930, av vilka dock åtskilliga »hjälpptes», fick gå utan någon som helst hjälp från stat och kommun under föregående budgetår.

Under följande budgetår skall emellertid en »förbättring» inträda, enligt propositionen. 80,000 arbetslösa skall kunna erhålla sysselsättning under kommande budgetår. För att erhålla denna siffra har regeringen emellertid varit nödsakad att medräkna arbeten, som under tidigare regeringar aldrig betraktades som krishjälp och som, på sin höjd, förhindrar en ökning av de arbetslösas skaror. Dit hör egentligen alla anslagen under »fonden för förslag till statsverket» jämte anslagen till Inlandsbanan, vilka approximativt beräknats motsvara 23,600 årsarbetare. Omkring 24,000 arbetslösa beräknas bli sysselsatta vid statliga och kommunala reservarbeten, för en kostnad av 46 miljoner kronor. Avföres av detta belopp vad som åtgår för annat än arbetslöner återstår i runt tal 30 miljoner kronor eller 1,250 kronor per reservarbetare och år. De anslag, vilka begärts på tilläggsstat för innevarande arbetsår beräknas ge en effekt av omkring 3,800 årsarbetare. På samma sätt beräknas av anslagen till innevarande budgetår för statliga och kommunala beredskapsarbeten samt främjande av bostadsbyggande 3,500 årsarbetare få anställning. Ett anslag för innevarande budgetår till arbeten i öppna marknaden uppgående till 4,998,919 kronor beräknas sysselsätta 16,600 årsarbetare, d. v. s. en årslön av väl 300 kronor per man, inklusive omkostnader. Slutligen tillkommer vissa kommunala reservarbeten, som väntas ge 10,000 årsarbetare sysselsättning. Till dessa föreslås att riksdagen skall anvisa 5 miljoner kronor, vilket gör 500 kronor per arbetslös.

Till 20,000 arbetslösa begär vidare regeringen 10 miljoner kronor att användas som kontantunderstöd. Dessa skulle av detta belopp hänvisas att leva av ungefär 9 kronor per man och vecka.

Av vad härovan refererats framgår att en skärpning av arbetslöshetspolitiken förberedes. Även om det inte utsäges, är det uppenbart, att regeringens beräkningar bygger på en planerad sänkning av löner och levnadsstandard för alla dem, som är hänvisade att vända sig till arbetslöshetskommissionen för att existera.

Det är i detta sammanhang anledning att peka på följderna av fjolårets beslut i arbetslöshetsfrågan. Regeringen gör gällande i sin proposition, att reservarbetarnas löner förbättrats under föregående år, beroende av riksdagens fjolårsbeslut. Den erkänner emellertid själv, att denna »förhöjning» i allmänhet blott »inneburit någon avlastning av fattigvården». Visserligen gör regeringen gällande att reservarbetarnas löner »undergått en icke oväsentlig höjning». Denna höjning är även i A.-K.-statistiken blott nominell.

Jämfört med 1931—1932 har nämligen en sänkning av lönerna skett, ty den nominella förhöjningen motväges av försämringar på andra områden. Medan sålunda 1931—1932 löner och övriga utgifter till arbetarna uppgick till kronor 5: 36 stannade de i juli och augusti 1933 — sedan de nya direktiven trätt i kraft — vid siffran kronor 5: 20 per reservarbetare och dag. Beträffande de kommunala reservarbetena uppger propositionen att löneförhöjningen är ändå större. Då numera rena kommunalarbeten med avtalsreglerade löner förvandlats till kommunala reservarbeten med till femtio procent reducerade arbetslöner, blir de obetydliga justeringarna uppåt blott camouflage för att dölja den reella omfattande lönesänkning som härvidlag ägt rum. Att döma av de många klagomål från reservarbetsplatserna har reservarbetarlönerna sänkts i stället för att ha höjts genom de nya direktiven.

Regeringens förslag innebär sålunda enligt vår mening,
 att antalet arbetslösa beräknats mycket för lågt,
 att arbeteffekten av anslagen beräknats betydligt för högt,
 att en betydande del av de arbetslösa under kommande budgetår skall lämnas utan all hjälp,

att den kritik, som vi i fjol levererade mot dåvarande proposition i arbetslöshetsfrågan, besannats och till vilken vi hänvisar samt,

att regeringen baserat sin proposition på förutsättningen av en ytterligare försämring av de arbetslösas redan förut så förtvivalde läge.

Vi föreslår med hänvisning till vad härovan anförts och till vad vi anfört i vår motion om arbetslöshetskommissionens avskaffande,

att anslaget till reservarbeten höjes till 100 miljoner kronor,

att lönerna vid dessa utgår i enlighet med vad som i kollektivavtal fastställts vid liknande arbeten,

att anslaget till främjande av bostadsbyggande höjes till 30 miljoner kronor, samt

att till kontantunderstöd anvisas 50 miljoner kronor varvid alla arbetslösa, som anmäler sig till arbetslöshetskommittéerna, skall, där ej lämpligt arbete kan beredas, per dag erhålla ett kontantunderstöd, som motsvarar de dagersättningar vilka föreslagits i undertecknades motion om arbetslöshetskommissionens avskaffande.

Stockholm den 5 april 1934.

Hilding Hagberg.

J. H. Brädefors.